Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 4 września 1933 r. 917.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o o r j e n t a c j i R o s j i S o w i e c k i e j ."Lietuvos Żinios" Nr.189 z 1.IX.1933 r. Art.p.t. "Ostatnie słowo ZSRR". Streszczenie:

Prądy hitlerowskie w Niemczech przekonały Sowiety, iż drogi sowieckie i niemieckie rozchodzą się. W wyniku tego Sowiety zwróciły swą orjentację w stronę Francji, a tem samem i Polski. Logicznem następstwem tej zmiany orjentacji było podpisanie paktu wschodniego, w którym wzięły także udział Polska i Litwa. Artykuł naczelnego redaktora "Izwiestij" p.Radka o Polsce jest również logicznem następstwem nowej orjentacji Sowietów, a dla Litwy posiada doniosłe znaczenie, gdyż ostatecznie wyjaśnia stanowisko Sowietów w obchodzącej Litwę sprawie wileńskiej, w zakresie której niektórzy dotąd sądzili, iż Sowiety stoją po stronie Litwy. Ludziom chociaż trochę orjentującym się w polityce zbędnem byłoby tłumaczyć, iż przez podpisanie paktu wschodniego z Polską Sowiety ostatecznie stanęły po stronie Polski, przyznając jej terytorja posiadane de facto. Ostatnie jednak wystąpienia Radka ostatecznie rozwiały wszelkie iluzje nawet u tych, którzy mogliby dotąd myśleć o specjalnej przyjaźni Sowietów względem Litwy. Przychylność swą i przyjaźń względem Polski Sowiety oparły nietylko na wspólnych dążeniach lecz na podstawowych poglądach, które sformułowali nietylko przywódca komunizmu Lenin i Stalin lecz także Marks i Engiels. Jest to naturalnie pewniejsze, niż skała. Radek nie powiada, coby Lenin, Stalin i Marks powiedzieli o państwach bałtyckich. Państwa te, zdaniem Radka, należałoby oceniać chyba, jako fakt historyczny lecz o charakterze tymczasowym. Trudno jest wskrzesić Marksa, by wpisał on w ewangelję komunistyczną uznanie państw bałtyckich, zaś panu Radkowi zaprzysięgającemu wierność Polsce niezręcznie było mówić, iż tak wysoce przezeń cenieni "obrońcy pokoju" przemocą zagarnęli Litwie Wilno, tembardziej, że w pakcie wschodnim Sowiety przyznały Polsce ziemie posiadane przez nią de facto. Pomijając fakty pomniejsze, wypada stwierdzić tylko to, co dotyczy kwestji wileńskiej, mianowicie, że litewsko-sowiecko-polskie stosunki zasadniczo się zmieniły.

Litwa, która w pojęciu niektórych posiadała po swej stronie Sowiety, obecnie pozostała sama samiuteńka. Stanowisko Sowietów w tej sprawie ostatecznie zostało wyjaśnione przez podpisanie paktu wschodniego, a ostatnie słowo wyrzekło oficjalnie pismo sowieckie. Iluzje zostały rozwiane.

"R y t a s" o p o l i t y c e N i e m i e c ."Rytas" Nr.198 z dn. 198 z 1.IX.1933 r. Art.p.t."Polityka niemiecka w świetle ostatnich wydarzeń kłajpedzkich. Streszczenie:

Wkrótce mają się rozpocząć ponownie rokowania z Niemcami. Głównym celem rokowań jest uporządkowanie stosunków ekonomicznych. O ile jednak zawsze sprawy ekonomiczne wiążą się ze sprawami politycznemi, to obecnie rząd niemiecki sprawy polityczne stawia na pierwszem miejscu. Ma się wrażenie, iż w litewsko-niemieckich rokowaniach handlowych uzewnętrzni się prawdziwe oblicze istotnych dążeń nacjonalistów niemieckich. Czyż można oczekiwać czegoś dobrego, gdy przedstawiciele Dyrektorjatu Kłajpedzkiego wraz z generalnym konsulem niemieckim udają się na uroczystości tannenberskie, gdzie jawnie wyrażane były postulaty niemieckiej polityki agresywnej. Przecie podobne zachowanie się w żadnym wypadku nie może być uzgodnione z sytuacją i obowiązkami przedstawicieli Dyrektorjatu. Przy rozstrzyganiu sprawy Boettchera w Hadze wyraźnie było zaznaczone, iż zgodnie ze statutem Kraju Kłajpedzkiego członkowie Dyrektorjatu winni nietylko szanować lecz także strzec suwerenności Litwy. Rząd posiada pełne prawo usunąć tych członków Dyrektorjatu, którzy poniżają prestige Litwy. Za podobny postępek Boettcher został usunięty z Dyrektorjatu. Przecie członkowie Dyrektorjatu dobrze znają orzeczenie Trybunału Haskiego, a jednak biorą udział w narodowych politycznych uroczystościach niemieckich Tannenberg i publicznie demonstrują swą wierność Niemcom.

Jasnem jest, iż podobna demonstracja przedstawicieli Dyrektorjatu związana jest z nową akcją polityczną Niemiec.

Nowy kurs polityki niemieckiej jeszcze wyraźniej uwidocznia się w dziedzinie spraw kościelnych. W dawnych Niemczech Kościół Ewangelicki był oddzielony od Państwa, w wyniku czego stosunek, w jakim pozostawał Ewangelicki Kościół Kraju Kłajpedzkiego z Kośiołem niemieckim był unormowany umową z 1925 r. Obecnie jednak nowy regime dyktatorski Niemiec scentralizował Kościół Ewangelicki, znosząc jego samodzielność. W związku z tem zupełnie zrozumiałem jest, iż rząd litewski zmuszony był zerwać wspomnianą umowę. Nie można się dziwić, iż to posunięcie rządu litewskiego nie podobało się przywódcom nacjonalistów niemieckich. Rozdmuchiwanie przez nacjonalistów niemieckich tego posunięcia rządu litewskiego i przedstawianie go, jako postępku wrogiego względem Niemiec jest niczem innem, jak wynikiem nowej polityki niemieckiej. Wszystko to pozwala przypuszczać, iż w rokowaniach litewsko-niemieckich wynikną nowe trudności i wątpliwem jest, czy trudności dadzą się spokojnie załatwić.-

K r o n i k a.

S p r a w a u d z i a ł u p r z e d s t a w i c i e l i D y r e k t o r j a t u K ł a j p e d z k i e g o w u r o c z y s t o ś c i a c h t a n n e n b e r g s k i c h ."Rytas" Nr.198 /IX.1933/: Elta donosi, iż według informacyj agencji Wolffa, w uroczystościach tannenbergskich obok konsula niemieckiego w Kłajpedzie p.Toepke udział wzięli również przedstawiciele Dyrektorjatu Kłajpedzkiego.

Natomiast "Memeler Dampfboot" zwróciło się do Dyrektorjatu Kłajpedzkiego, gdzie się dowiedziało, iż wiadomość o udziale przedstawicieli Dyrektorjatu we wspomnianych uroczystościach nie odpowiada rzeczywistości. Podobno ani członkowie Dyrektorjatu, ani też urzędnicy kłajpedzcy nie brali w tej uroczystości udziału."Któż więc tu ma rację - zapytuje "Rytas" - oficjalna niemiecka agencja telegraficzna czy też Dyrektorjat kłajpedzki?"-

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o n o w y c h p o g r ó ż k a c h N i e m i e c p o d a d r e s e m L i t w y ."Lietuvos Žinios" Nr.198./IX.1933/:Elta donosi, iż w związku z pismem, wystosowanem do przewodniczącego Sejmiku kłajpedzkiego,w którem zastępca gubernatora dr.Sakałauskas oświadczył, iż Sejmik kłajpedzki dyskutując nad nową ustawą o ustroju sądownictwa w Litwie przekroczyłby swoje kompetencje, w prasie niemieckiej ukazały się ostre wystąpienia zatytułowane:"Nowy konflikt w Kłajpedzie", "Nowy incydent litewsko-kłajpedzki", "Nowe pogwałcenie autonomji Kraju Kłajpedzkiego przez Litwę" i t.p. Prasa donosi, iż w związku z otrzymaniem tego pisma Sejmik kłajpedzki wyłonił komisję, składającą się z czterech posłów, która zbada, czy w zakresie kompetencji Sejmiku leżą narady w sprawie ustawy o ustroju sądownictwa w Republice Litewskiej.

"Voelkische Beobachter" pisze, iż w krótkim czasie Litwa już poraz drugi wykracza przeciwko autonomji Kraju Kłajpedzkiego. Podobne zachowanie się jest godne uwagi w chwili prowadzonych pomiędzy Litwą a Niemcami rokowań handlowych."Zastanowiwszy się - oświadcza "V.B." - kto jest bardziej pod względem ekonomicznym zainteresowany w zawarciu umowy, zastanowienie to winnoby doprowadzić do większej powściągliwości ze strony Litwy.-

P r o p o z y c j e p r z e m y s ł o w c ó w n i e m i e c k i c h. Prasa kowieńska/z 1.IX.1933 r./:Dwaj bawiący obecnie w Kownie przedstawiciele przemysłu niemieckiego w czasie rozmowy z przedstawicielami "Maistas", "Lietukis" i "Pienocentras" podkreślili, że niemieckie koła handlowe i przemysłowe pesymistycznie zapatrują się na wyniki rokowań litewsko-niemieckich i przekonane są, że rokowania te nie dadzą żadnych pozytywnych wyników.

Zdaniem przemysłowców niemieckich, polityka ekonomiczna w Niemczech została całkowicie zmieniona. Handel i przemysł zostały obecnie scentralizowane przez trusty i syndykaty. Życiem ekonomicznem w Niemczech będzie w ten sposób rządził nie rząd lecz trusty.

Przemysłowcy niemieccy zaproponowali przedstawicielom kooperatyw litewskich bezpośrednie zawarcie rokowań z firmami niemieckiemi. Zaznaczyli oni,że niemieccy kupcy i przemysłowcy chętnieby mieli do czynienia z wielkiemi organizacjami gospodarczemi w Litwie /"Lietukis", "Pienocentras","Maistas/ i uważają, że wymienione organizacje powinne przejąć w swe ręce nietylko eksport lecz także i import. Co się tyczy wyrównania litewsko-niemieckiego bilansu handlowego, przemysłowcy oświadczyli,że Niemcy,posiadając z Włochami bierny bilans handlowy, mogłyby Włochy skłonić do zwiększenia zakupów w Litwie.-